

טור מדד המלחמה והשלום
אוקטובר 2009
פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

כשלושה רבעים מהציבור היהודי בישראל תומכים כיום בניהול משא ומתן בין ישראל והפלסטינים – רמת התמיכה הגבוהה ביותר שנרשמה בשנים האחרונות במדד השלום והמלחמה. עם זאת, הציבור חצוי בעמדותיו בשאלה האם הקפאת הבנייה בהתנחלויות חשובה או לא חשובה כדי שתהיה פריצת דרך במשא ומתן להסדר עם הפלסטינים: 47% חושבים שההקפאה חשובה ו 50% שאינה חשובה. רוב של שני שלישי לעומת שלישי אף מתנגד שארה"ב תלחץ על ישראל בנושא זה. כצפוי, בין התומכים במשא ומתן הרוב (57%) חושבים שההקפאה חשובה ו 37% שאינה חשובה. אולם רוב זה מתגמד כאשר בוחנים את חלוקת הדעות בקרב מי שמתנגדים למשא ומתן ש 93% מהם סבורים שההקפאה לא חשובה. אולם כאשר מדובר בשאלת הלחץ האמריקאי, גם בקרב התומכים במשא ומתן רוב ברור של 57.5% מתנגד ללחץ כזה (38% תומכים ולשאר אין עמדה). כצפוי, בין המתנגדים למשא ומתן כמעט כולם (91%) מתנגדים ללחץ כזה.

במלאת שנה לכהונתו של נשיא ארה"ב, ברק אובמה, חזרנו ושאלנו מה חושב הציבור על מדיניותו בנושא הסכסוך הישראלי-פלסטיני. כבעבר, גם הפעם נמצא שמדיניותו נתפסת כנוטה באופן ברור לצד הפלסטיני. עם זאת, כאשר בוחנים את הדעות בשאלה זו על פני זמן, מסתמנת מגמה של ירידה בשיעור מי שחושבים שאובמה הוא פרו-פלסטיני תוך עליה בשיעור המאמינים כי עמדתו ניטרלית או אף פרו-ישראלית. כך, במאי 2009, היינו לפני כחצי שנה, 55% חשבו שהוא פרו פלסטיני, 31% שהוא ניטרלי ו 5% שאובמה הוא פרו-ישראלי, שעה שכיום השיעורים המקבילים עומדים על 40%, 37%, ו 8%. כלומר, תוך כחצי שנה ירד אחוז המייחסים לאובמה מדיניות פרו-פלסטינית ב 15%, שעה ששיעור המאמינים כי הוא מנהל מדיניות ניטרלית עלה באותה עת ב 6% ופרו-ישראלית ב 3%. 6% הנוותרים "עברו" לקטגוריה של הלא יודעים.

בביקורה האחרון של הילארי קלינטון בארץ אמר ראש הממשלה נתניהו כי מבחינת ישראל אפשר להתחיל מייד במשא ומתן על הסדר עם הפלסטינים. לשאלה "האם לדעתך נתניהו אכן היה כנה בכוונתו לנסות להגיע להסדר עם הפלסטינים" נמצא שהציבור היהודי מתחלק שווה בשווה בין הסבורים שנתניהו היה כנה (46%) ושלא היה כנה (45%). בחינת התשובות על פי ההצבעה המפלגתית בבחירות האחרונות מראה שבקרב אלה שהצביעו למפלגות המרכזיות את הקואליציה הרוב סבורים שנתניהו היה כנה, להוציא את מצביעי יהדות התורה, שרובם, כמו מרבית מצביעי מפלגות האופוזיציה, אינם מאמינים שנתניהו היה כנה.

על רקע ההכרזה שהשמיע לאחרונה יו"ר הרשות הפלסטינית, אבו מאזן, כי החליט לא להציג שוב את מועמדותו לתפקיד היו"ר בבחירות הפלסטיניות הקרובות, ביקשנו לדעת האם הכרזתו של אובמה הייתה כנה או שהיא באה מטעמים טקטיים, על מנת ללחוץ על ישראל והאמריקאים? התשובות מלמדות שרוב הציבור היהודי (60%) מעריך כי ההכרזה באה משיקולים טקטיים, שעה ש 24% בלבד מאמינים בכנות ההצהרה, והשאר אינם יודעים. חלוקת עמדות ברורה קיימת גם ביחס לשאלה האם אבו מאזן יכול כיום להגיע עם ישראל להסדר שיתקבל בצד הפלסטיני ויחזיק מעמד לזמן ממושך. 28% חושבים או בטוחים שהוא יכול להגיע להסדר כזה בעוד ש 66% חושבים או בטוחים שאינו יכול. מעניין שגם בציבור הערבי הרוב סבורים שההכרזה של אבו מאזן באה משיקולים טקטיים, וכמו בציבור היהודי, גם בקרב הערבים יש רוב לדעה כי הוא אינו יכול להגיע להסדר.

בעקבות פרסום מעצרו של יעקב טייטל, כחשוד בסדרה ארוכה של פיגועים רצחניים נגד ערבים, יהודים משיחיים, ואנשי שמאל, שאלנו את המרואיינים איזה חלק בחוגי הימין והמתנחלים תומך להערכתם בדעותיו של טייטל. מסתבר כי לצד 39% המאמינים שבודדים בלבד מחזיקים בדעות אלה, 22% חושבים ש"מיעוט ניכר" שותף להן, 20% מאמינים שלמעלה ממחצית נמצאים בדעות אלה ו 11% אף סבורים שרוב משמעותי או כל הציבור תומך בהן. כ 20% ענו שאינם יודעים. כלומר, כשליש מעריכים כי מחצית מהציבור ומעלה שותפים לעמדותיו של טייטל. אשר לטענה כי העובדה שחלפו למעלה מעשר שנים עד שהשב"כ הגיע אליו, וגם זאת לאחר שפגע גם ביהודים, נובעת מכך שהוא פגע בעיקר בפלסטינים, מסתבר כי רק מיעוט (21%) תומך בטענה, שעה שרוב ברור (54%) מתנגד לה, ורבע אינם יודעים.

מדד מו"מ:

מדגם כללי: 54.3; מדגם יהודי: 51.8

מדד המלחמה והשלום ממומן על ידי "תוכנית אוונס ליישוב סכסוכים וגיזור" באוניברסיטת תל-אביב. את הראיונות הטלפוניים ביצע מכון ב. י. כהן באוניברסיטת תל-אביב ב-13-12-11 בנובמבר, 2009 והם כללו 507 מרואיינים/ות, המייצגים את האוכלוסייה הבוגרת בארץ (לרבות יש"ע והקיבוצים). טעות הדגימה למדגם בגודל זה היא כ- 4.5%.